

RAPORT ANUAL DE PROGRES

PRIVIND IMPLEMENTAREA PROIECTULUI „CONSOLIDAREA CONTROLULUI TUBERCULOZEI ÎN REPUBLICA MOLDOVA”, ANUL 2019

INFORMAȚII GENERALE DESPRE GRANT

Titlul Programului	Consolidarea controlului tuberculozei în Republica Moldova, 2018-2020
Donator:	Fondul Global pentru Combaterea SIDA, Tuberculozei și Malariei
Numărul grantului	MDA-T-PAS
Recipientul Principal:	Centrul pentru Politici și Analize în Sănătate (Centrul PAS)
Data semnării acordului:	Ianuarie 2018
Finanțarea aprobată:	3,960,620.00 Euro
Perioada de raportare:	01 ianuarie 2019– 31 decembrie 2019

ACRONIME ȘI ABREVIERI

AFI	Asociația Obștească „AFI”
APL	Autoritate Publică Locală
BK	Bacilul Koch
CDI	Consumatori de droguri injectabile
CNAM	Compania Națională de Asigurări în Medicină
CNC	Consiliul național de coordonare a programelor naționale de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA, infecțiilor cu transmitere sexuală și control al tuberculozei
DOT	Tratament Direct Supravegheat
Fondul Global	Fondul Global pentru Combaterea SIDA, Tuberculozei și Malariei
HIV	Virusul Imunodeficienței Umane
IFP	Institutul de Ftiziopneumologie ”Chiril Draganiuc”
IMSP	Instituție medico-sanitară publică
MDR-TB	Tuberculoză multidrog-rezistentă
MSMPS	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale
OMF	Oficiul medicului de familie
OMS	Organizația Mondială a Sănătății
ONG	Organizație Neguvernamentală
PNCT	Programul Național de Control al Tuberculozei
PTH	Persoanele care trăiesc cu HIV
SIDA	Sindromul Imunodeficienței Umane Achiziționate
TB	Tuberculoză
XDR-TB	Tuberculoză cu rezistență extinsă
Xpert MTB/RIF	Metodă rapidă în diagnosticul tuberculozei

Cuprins

INFORMAȚII GENERALE DESPRE GRANT.....	2
ACRONIME ȘI ABREVIERI.....	3
INTRODUCERE.....	5
DESCRIEREA GENERALĂ A PROIECTULUI	6
SUMARUL REALIZĂRIILOR	8
IMPLEMENTAREA METODEI RAPIDE PENTRU TESTAREA REZISTENȚEI LA RIFAMPICINĂ A TB, PRIN METODA XPERT MTB:	8
SUPTUL MULTIDIMENSIONAL AL PACIENȚILOR CU TB:.....	8
IMPLICAREA SOCIETĂȚII CIVILE PRIN PROGRAMUL DE GRANTURI MICI:.....	8
ADVOCACY, COMUNICARE ȘI MOBILIZARE SOCIALĂ:.....	9
PROGRAMUL MOTIVAȚIONAL PENTRU ÎMBUNĂȚĂȚIREA ADERENȚEI LA TRATAMENT A PACIENȚILOR CU TB:.....	9
CAPACITAREA SISTEMULUI DE SĂNĂTATE:.....	9
ACTIVITĂȚILE IMPLEMENTATE ȘI REZULTATE	10
OBIECTIVUL 1. ASIGURAREA ACCESULUI UNIVERSAL LA DIAGNOSTIC CALITATIV ȘI RAPID LA TOATE FORMELE DE TB, INCLUSIV M/XDR-TB	10
<i>Activitatea: Implementarea Xpert MTB/RIF la nivel raional, în penitenciare și centrele SIDA.....</i>	<i>10</i>
<i>Activitatea: Participarea la evenimente internaționale tematice a personalului implicat în implementarea Xpert-ului în Moldova.....</i>	<i>10</i>
OBIECTIVUL 3. CONSOLIDAREA ABORDĂRIILOR CENTRATE PE PACIENT PENTRU TRATAMENTUL TB MDR/XDR.....	11
<i>Activitatea: Acordarea suportului motivațional pacienților MDR/XDR pentru aderență la tratament .....</i>	<i>11</i>
<i>Activitatea: Suportul Centrelor de suport al tratamentului pacienților cu TB în condiții de ambulator.....</i>	<i>11</i>
<i>Activitatea: Vizitele de monitorizare/supervizare a Centrelor .....</i>	<i>12</i>
<i>Activitatea: Programul de granturi mici pentru ONG .....</i>	<i>13</i>
<i>Activitatea: Participarea la evenimente internaționale a reprezentanților societății civile.....</i>	<i>16</i>
<i>Activitatea: Consolidarea activităților de advocacy, comunicare și mobilizare socială/informare și educare în domeniul prevenirii MDR TB.....</i>	<i>16</i>
<i>Activitatea: Suportul rețelelor de educatori de la egal la egal.....</i>	<i>16</i>
<i>Activitatea: Elaborarea, publicarea și distribuirea materialelor informative cu privire la TB în rândul populației generale .....</i>	<i>16</i>
<i>Activitatea: Prezentarea materialelor video și audio despre TB pentru populație .....</i>	<i>17</i>
OBIECTIVUL 4. ÎMBUNĂȚĂȚIREA MANAGEMENTULUI TB ASOCIATE CU INFECȚIA HIV.....	17
<i>Activitatea: Consolidarea capacităților naționale în realizarea unui control eficient al co-infecției TB/HIV17</i>	<i>17</i>
<i>Activitatea: Asistență tehnică în fortificarea cadrului regulativ și/sau procedural pentru îmbunătățirea depistării precoce și tratamentului HIV și TB, și elaborarea instrumentelor de instituționalizare al auditului ordinar în managementul co- infecției TB/HIV. ....</i>	<i>17</i>
INDICATORII DE PERFORMANȚĂ AI PROGRAMULUI	18
UTILIZAREA FONDURILOR	19
ANEXĂ: LISTA ONG-URILOR CARE AU IMPLEMENTAT PROIECTE ÎN DOMENIUL TB ÎN CADRUL PROGRAMULUI DE GRANTURI MICI ÎN 2019	20

INTRODUCERE

În scopul susținerii eforturilor Guvernului Republicii Moldova în controlul tuberculozei în țară, precum și pe motivul costurilor ridicate a intervențiilor complexe în domeniu, Consiliul național de coordonare a Programelor Naționale de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA, infecțiilor cu transmitere sexuală și control al tuberculozei a aplicat pentru asistență financiară de la Fondul Global de Combatere a SIDA, Tuberculozei și Malariei în cadrul noului mecanism de finanțare.

În rezultat, Fondul Global a aprobat finanțarea Aplicației înaintate de CNC în scopul susținerii activităților stipulate în Programul Național de Control al Tuberculozei.

Începând cu Runda a 8-a, în conformitate cu cerința donatorului, este implementat mecanismul dublu de urmărire a finanțării (Dual tracking finance), respectiv resursele financiare ale Fondului Global destinate țării sunt gestionate prin intermediul a doi Recipienți Principali - guvernamental și neguvernamental.

Centrul pentru Politici și Analize în Sănătate (Centrul PAS), organizație independentă, neguvernamentală, necomercială și non-profit, a fost selectat în calitate de Recipient Principal neguvernamental de către CNC, în baza unui concurs deschis și transparent.

Astfel, conform acordului de grant nr. MDA-T-PAS, perioada de implementare a grantului este 01 ianuarie 2018-31 decembrie 2020.

În conformitate cu Aplicația țării și acordul de grant, au fost selectați doi Sub-recipienți pentru implementarea componentelor grantului:

- Fundația Soros-Moldova;
- Asociația Obștească "AFI".

Centrul PAS împreună cu Sub-recipienții implementează activitățile grantului în colaborare cu Consiliul național de coordonare a Programelor Naționale de profilaxie și control al infecției HIV/SIDA, infecțiilor cu transmitere sexuală și control al tuberculozei, Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Programul Național de Control al Tuberculozei, instituțiile din subordinea ministerului, autoritățile publice locale, Oficiul OMS din Moldova și organizațiile neguvernamentale active în domeniul TB.

DESCRIEREA GENERALĂ A PROIECTULUI

Moldova este printre cele 30 de țări din lume cu cea mai mare povară a tuberculozei rezistentă la medicamente. În 2015, OMS a estimat că incidența și mortalitatea de TB este de 152, respectiv 12 la 100.000 de populație, având o tendință de descreștere nesemnificativă în comparație cu estimările OMS pentru 2012, care indicau la 160 și, respectiv, 16,3 la 100.000 de populație. Potrivit datelor Programului național de control al tuberculozei, în 2016, au fost notificate 3.574 cazuri de tuberculoză (toate formele) sau 88,6 la 100.000 de populație, inclusiv 2.847 de cazuri noi (70,6 la 100.000 populație). Rata mortalității a fost de 9,4 la 100 000 populație (380 pacienți).

Rata formelor MDR-TB s-a menținut la același nivel în ultimii ani. În 2015, ratele înregistrate de tuberculoză MDR, conform datelor naționale de supraveghere de rutină au fost de 25,3% printre cazurile noi și de 65,5% printre retratamente. Rata pentru cazurile cu co-infecție TB/HIV, în baza cazurilor notificate a atins 8,2% în 2016 în comparație cu 5,7% în 2011. Sunt diferențe regionale pentru rata co-infecției TB/HIV, ajungând la 15,7% în regiunea de est a Moldovei și 20,2% în municipiul Bălți.

Regiunea de pe malul stâng al râului Nistru înregistrează rate mai mari de notificare a cazurilor de tuberculoză, cazurilor de MDR -TB și de co-infecție TB/HIV, comparativ cu alte regiuni din Moldova.

Notificarea tuberculozei printre deținuți rămâne relativ constantă în ultimii ani. În 2015, au existat în jur de 10.000 de deținuți și au fost înregistrate 173 de cazuri de tuberculoză, reprezentând 4,8% din totalul cazurilor de tuberculoză notificate în țară.

În ultimii ani, rata de succes a tratamentului a crescut atât pentru cazurile sensibile, cât și pentru cazurile de TB rezistentă la medicamente. În 2014, rata de succes printre cazurile noi cu BK pozitiv a fost de 79,9% față de 62,6% în 2012. Rata de succes a tratamentului printre cazurile de tuberculoză MDR/RR a atins 57% pentru cohorta din 2013, comparativ cu 48% înregistrate pentru cohorta din 2008.

Principala provocare pentru Programul Național de Control al TB și principalul obstacol pentru un control eficient a TB în țară este povara înaltă a rezistenței la medicamentele antituberculoase.

În contextul profilului epidemiologic și provocărilor programatice, obiectivul general al programului este de a reduce povara tuberculozei (inclusiv TB MDR/XDR) în Republica Moldova prin asigurarea accesului la diagnostic și tratament de calitate, implementarea abordărilor durabile centrate pe pacient, discutarea necesităților grupurilor cu risc sporit și consolidarea capacității de management a PNCT. Programul acoperă întregul spectru de intervenții în controlul tuberculozei, inclusiv performanța generală a serviciilor de control al tuberculozei și abordări intrersectoriale pentru controlul TB, DR-TB și TB/HIV, cu o atenție deosebită la necesitățile persoanelor vulnerabile și cu risc sporit. Prioritățile programului sunt în concordanță cu politicile și orientările internaționale.

Proiectul este parte integrantă a Programului Național de Control al Tuberculozei și implică actori guvernamentali din instituțiile de resort și organizații non-guvernamentale. Acest proiect reprezintă o finanțare orientată spre continuarea programului anterior.

Programul susține și fortifică intervențiile care au fost finanțate anterior de Fondul Global. În același timp, activitățile programului sunt planificate ținând cont de contribuția crescândă a Guvernului pentru preluarea principalelor necesități financiare ale programului, inclusiv preluarea treptată a procurării medicamentelor anti TB de linia a doua, a suportului motivațional al pacienților, creșterea contribuției bugetului

public pentru procurarea de cartușe pentru metoda rapidă GeneXpert, servicii multidisciplinare pentru pacienții cu TB în tratament prin Centre de suport a pacienților cu TB, etc. Intervențiile programului acoperă atât necesitățile sectorului civil, cât și sectorului penitenciar, precum și regiunii din stînga Nistrului, adresînd, prin urmare, problema accesului limitat la serviciile esențiale în controlul TB pentru populația care locuiește în această regiune.

Scopul programului:

Reducerea poverii tuberculozei (inclusiv TB MDR/XDR) în Republica Moldova, prin asigurarea accesului comun la diagnostic și tratament de calitate, implementarea abordărilor durabile centrate pe pacient, abordarea necesităților grupurilor cu risc sporit și consolidarea capacității de management a PNCT.

Strategii :

- Asigurarea accesului comun la diagnostic rapid și de calitate a tuturor formelor de TB, inclusiv TB M/XDR.
- Consolidarea abordărilor centrate pe pacient pentru tratamentul TB MDR/XDR.
- Îmbunătățirea managementului tuberculozei asociate cu HIV.

Activități planificate în cadrul proiectului implementat de Centrul PAS:

- Implementarea Xpert MTB/RIF la nivel raional, în penitenciare și centrele SIDA;
- Acordarea suportului motivațional pacienților MDR/XDR pentru aderență la tratament;
- Susținerea Centrelor pentru suportul pacienților cu tuberculoză;
- Susținerea ONG-urilor prin Programul de granturi mici pentru persoanele cu risc sporit și persoanele greu de accesat, afectate de TB;
- Fortificarea activităților de pledoarie, comunicare și mobilizare socială/informare și educație pentru prevenirea DR-TB;
- Fortificarea capacităților naționale pentru colaborarea TB/HIV.

Grup țintă/beneficiari

- Pacienții TB;
- Pacienții MDR-TB;
- Deținuții;
- PTHIV;
- Lucrătorii medicali implicați în diagnosticare, managementul de caz și tratamentul tuberculozei, inclusiv asistența medicală primară;
- Comunitatea.

SUMARUL REALIZĂRILOR

În anul 2019, cu scop de a reduce povara tuberculozei (inclusiv TB MDR/XDR) în Republica Moldova prin asigurarea accesului comun la diagnostic și tratament de calitate, implementarea modelelor de îngrijire durabile centrate pe pacient, abordarea necesităților grupurilor cu risc sporit și consolidarea capacității de management al PNCT, au fost implementate următoarele activități:

Implementarea metodei rapide pentru testarea rezistenței la Rifampicină a TB, prin metoda Xpert MTB:

Ca rezultat al extinderii metodei rapide, fortificării capacităților personalului medical și a monitorizării stricte a implementării metodei, procentul de pacienți cu simptome sau semne sugestive pentru TB, cazuri noi și recidive, examinați prin Xpert MTB/ RIF a atins 95% și indicatorul a fost atins la nivel de 103 %.

Suportul multidimensional al pacienților cu TB:

În cadrul a 33 instituții medico-sanitare publice și-au continuat activitatea Centrele Comunitare pentru suportul pacienților cu tuberculoză (27 pe malul drept și 6 pe malul stâng al Nistrului). Au fost realizate diferite activități pentru a sprijini serviciul de ftziopneumologie în oferirea serviciilor medicale, de consiliere și asigurare a suportului în obținerea asistenței sociale și juridice, în conformitate cu necesitățile pacienților. Adițional, Centrele au organizat activități de informare și mobilizare a comunității cu privire la prevenirea răspândirii TB, inclusiv în colaborare cu autoritățile publice locale.

Implicarea societății civile prin programul de granturi mici:

În anul de raportare societatea civilă a fost implicată în realizarea activităților în trei direcții majore:

- abordări inovative centrate pe pacient;
- controlul tuberculozei, tuberculozei multidrog-rezistente și tuberculozei asociate cu HIV în grupurile cu risc sporit de îmbolnăvire;
- controlul tuberculozei, tuberculozei drog-rezistente și tuberculozei asociate cu HIV printre deținuți și foști deținuți.

În 2019, au fost acceptate pentru finanțare în cadrul programului de granturi mici - 10 ONG pentru implementarea activităților de control al TB, pe cele 3 componente menționate mai sus. ONG au acoperit cu activități conexe Programului de Control al TB circa 12 raioane și municipii de pe ambele maluri. Activitățile ONG-urilor sunt orientate spre acoperirea problemelor stringente ale Programului de Control al TB precum: menținerea în tratament a persoanelor bolnave de TB cu risc sporit de pierdere din supraveghere, persoanelor CDI, boschetarilor, migrantilor și deținuților; asigurarea diagnosticării precoce a TB în rândul reprezentanților grupurilor vulnerabile de populație; sporirea rolului pacientului și comunității în controlul tuberculozei.

Advocacy, comunicare și mobilizare socială:

O componentă importantă a proiectului reprezintă activitățile de advocacy, comunicare și mobilizare socială. Scopul acestor acțiuni este de a sensibiliza populația generală și anumite grupuri vulnerabile cu privire la tuberculoză, a obține o participare mai activă a comunității pentru a menține tuberculoza sub control și a introduce noi abordări și recomandări ale instituțiilor internaționale recunoscute.

Educarea și informarea pacientului, comunității, persoanelor cheie din sistemul de sănătate și din sistemele aferente, cât și mobilizarea societății în reducerea poverii TB, reprezintă o componentă majoră din programul de finanțare, fiind o continuitate a activităților de pledoarie și comunicare, lansate în anii precedenți. În acest sens sunt folosite diverse instrumente de implementare, cum ar fi: dezvoltarea rețelei de educatori de la egal la egal, elaborarea diverselor produse informaționale despre controlul TB în funcție de grupul țintă, etc.

Programul motivațional pentru îmbunătățirea aderenței la tratament a pacienților cu TB:

Asigurarea unui management eficient al cazurilor de TB prin suportul pacienților în scopul creșterii aderenței la tratament este susținută în cadrul programului prin oferirea unui pachet motivațional complex, fiind evaluată necesitatea fiecărui pacient în parte, și oferit un suport echivalent cu 980 lei MDL/lună.

De asemenea este prevăzută asistența pacienților cu TB aflați în tratament, la etapa de transfer din sistemul penitenciar în sistemul civil, prin susținerea lor în perfectarea actelor de identitate, în cazul în care acestea lipsesc, referirea/însoțirea la medicul din teritoriu etc.

Capacitarea sistemului de sănătate:

O altă componentă esențială în cadrul programului este fortificarea capacităților sistemului de sănătate și implicarea tuturor partenerilor în controlul TB. Programul prevede cursuri de instruire, ateliere de lucru, participarea la conferințe naționale și internaționale. Toate acestea au ca obiectiv îmbunătățirea cunoștințelor personalului medical din serviciul de ftiziopneumologie despre managementul cazului de tuberculoză, în funcție de responsabilitățile sale. Parte componentă a programului sunt măsurile direcționate spre a îmbunătăți colaborarea serviciului ftiziopneumologic, serviciului medicinei primare și a partenerilor din societatea civilă. Sunt programate ședințe comune cu scopul de a aborda și soluționa problemele de management al cazurilor de TB, fortificarea colaborării, parteneriatelor. La fel, pentru îmbunătățirea serviciului colaborativ TB/HIV, grantul include asistență tehnică pentru elaborarea cadrului de reglementare pentru managementul TB/HIV și fortificarea capacităților personalului medical din sectoarele HIV și TB.

ACTIVITĂȚILE IMPLEMENTATE ȘI REZULTATE

OBIECTIVUL 1. Asigurarea accesului universal la diagnostic calitativ și rapid la toate formele de TB, inclusiv M/XDR-TB

Activitatea: Implementarea Xpert MTB/RIF la nivel raional, în penitenciare și centrele SIDA

Domeniul serviciilor oferite: depistarea și diagnosticul MDR TB

În anul 2019, Centrul PAS de comun cu PNCT a asigurat în continuare funcționalitatea a 57 echipamente GeneXpert, instalate în toate centrele de microscopie și laboratoarele de referință din țara prin: monitorizarea aplicării metodei rapide, evidenței și raportării de bunuri și rezultatele testării, prognozarea procurărilor și asigurarea importului de cartușe, consumabile și alte articole, asigurarea mentenanței echipamentului, inclusiv prin contractarea serviciilor de la agențiile relevante.

O contribuție esențială în asigurarea funcționării metodei GeneXpert din partea Centrului PAS se referă la diminuarea riscurilor de aprovizionare cu cartușe pentru GeneXpert, prin analiza aprovizionării din două surse, FG și Bugetul de Stat, orarului potențial de livrare din procurările publice și negocierea cu FG pentru revederea graficului de livrare a cartușelor pentru 2019, anticipat cu 5 luni pentru a evita riscurile de întrerupere a testării.

Conform datelor raportate, pe parcursul anului 2019 au realizate 27,131 testări, dintre care 1412 - rezultat pozitiv la MTB , sensibilă la Rifampicină și 746 rezultat pozitiv la MTB cu rezistență la Rifampicină. Din grantul național MDA-TB-PAS au fost procurate 11400 cartușe și finanțate 2 persoane din cadrul IMSP IFP pentru realizarea funcției de monitorizare, colectare a datelor despre testarea prin GeneXpert și procesarea lor, și prestarea serviciilor de mentenanță pentru acest echipament.

Deasemenea, din sursele FG s-a acoperit calibrarea tuturor 57 echipamente GeneXpert și substituirea modulelor defectate și altor articole pentru funcționarea echipamentului, în pofida faptului că Planul de Sustenabilitate prevedea implicarea treptată a bugetului public. S-a asigurat asistența tehnică pentru specialiștii din centrele de microscopie prin consultanții contractați pentru colectarea, procesarea datelor despre utilizarea de cartușe și rezultatele testelor.

Deasemenea, s-a contractat un consultant pentru asistența tehnică a personalului de laborator în gestionarea tehnică a echipamentului. Ambii consultanți au fost selectați în colaborare cu administrația IMSP IFP, din cadrul instituției, ca măsură de instituționalizare a practicii de asistență a lucrătorilor din centrele de microscopie din teren de către nivelul național al PNCT.

Activitatea: Participarea la evenimente internaționale tematice a personalului implicat în implementarea Xpert-ului în Moldova

Pe parcursul anului 2019, nu s-a solicitat suportul financiar pentru participare la evenimente internaționale aferente implementării metodei de diagnostic prin GeneXpert a specialiștilor din cadrul PNCT.

A fost optimizată alocarea resurselor pentru îmbunătățirea capacităților personalului implicat în aplicarea metodei Xpert prin transferul bugetului din 2019 pentru 2020 pentru a susține participarea a 2 specialiști la instruirea oferită de reprezentantul

Cepheid din Franța, producătorul de echipament GeneXpert. Scopul delegării este dezvoltarea capacități la nivel central al PNCT în asigurarea suportului centrelor de microscopie din raioane și laboratoarelor regionale în implementarea metodei rapide și asigurarea funcționalității aparatelor GeneXpert.

OBIECTIVUL 3. Consolidarea abordărilor centrate pe pacient pentru tratamentul TB MDR/XDR

Activitatea: Acordarea suportului motivațional pacienților MDR/XDR pentru aderență la tratament

Domeniul serviciilor oferite: tratamentul MDR TB

În perioada 01 ianuarie – 31 decembrie 2020, din sursele FG au primit suport motivațional (980 lei/lună) după cum urmează:

Perioada	MDR, malul drept	MDR, malul stîng	XDR, malul drept	XDR malul stîng	Total
Trimestru I	43	50	0	0	93
Trimestru II	36	52	0	0	88
Trimestru III	41	39	2	8	90
Trimestru IV	37	45	0	5	87
Total	157	186	2	13	358

Suportul motivațional pentru pacienții cu MDR de pe malul drept este susținut preponderent din bugetul de stat, cu preluarea graduală totală până la sfârșitul anului 2020. În regiunea din stînga Nistrului, programul de suport în cadrul grantului FG este singura sursă de sprijin motivațional pentru pacienții din stînga Nistrului. În plus, odată cu implementarea programului de suport motivațional a fost revizuită procedura de validare a pacienților eligibili pentru malul stîng al Nistrului. De menționat, stabilirea unei colaborări eficiente a ONG-ului care activează în regiunea din stînga Nistrului cu cabinetele TB locale în vederea îmbunătățirii colectării și procesării datelor pentru procedura de validare a eligibilității pacienților cu TB pentru programul de motivare la tratament. A fost asigurat accesul la informațiile înregistrate de către cabinetele TB locale din regiune privind înregistrarea și includerea pacienților cu TB sensibilă în lista de beneficiari eligibili. De asemenea s-a creat un cadru pentru accesul operativ la datele cu referire la nivelul de aderență la tratament, pentru a intervine prompt la necesitate.

Activitatea: Suportul Centrelor de suport al tratamentului pacienților cu TB în condiții de ambulator

Domeniul serviciilor oferite: implicarea comunității în controlul TB

În 2019, din sursele FG a fost susținută activitatea echipelor Centrelor comunitare de suport al tratamentului pacienților cu TB în condiții de ambulator din cadrul a 33 IMSP, inclusiv 7 Centre în regiunea din stînga Nistrului. Conform planului de sustenabilitate, alte 12 Centre urmau să fie acoperite financiar din sursele bugetului

public. Conform datelor colectate în februarie 2020, din cele 21 Centre care au fost preluate pe parcursul a trei ani spre finanțare din bugetul public, 11 nu au reușit să obțină surse financiare de la CNAM, în pofida activităților de advocacy din partea Centrului PAS și echipei PNCT. 10 Centre au reușit să mențină (complet sau parțial) activitatea Centrelor din sursele CNAM.

În 2019, ca urmare a spectrului de servicii prestat, echipele multidisciplinare din cadrul Centrelor au reușit deservirea a 2572 pacienți (77% din pacienți aflați în supravegherea medicilor ftiziopneumologi din raioane- datele prezentate de echipa Centrelor) și au fost realizate următoarele activități:

- reîntoarcerea în tratament a 657 pacienți cu TB sensibilă sau mono/polirezistentă și 230 pacienți cu TB M/XDR;
- prevenirea a 489 (19 % din pacienții avuți în supravegherea Centrelor) cazuri potențiale de pierdere din supraveghere;
- administrarea tratamentului la domiciliu pentru anumite perioade de timp sau pe parcursul întregului tratament ambulator la 92 persoane;
- consilierea de către psihologul Centrului a 2768 pacienți, 1795 dintre ei fiind consiliați la inițierea tratamentului sau la externarea din spital și ulterior pentru continuarea tratamentului în condiții de ambulator. În medie fiecare pacient care primea tratament ambulator a fost consiliat de psiholog de 4,5 ori, iar membrii familiei fiecărui pacient au fost consiliați de 1,3 ori;
- evaluarea de către asistentul social - 88% din pacienții aflați în supravegherea Centrului au fost evaluați și pentru 91% din pacienți a fost completat planul individual de suport multidisciplinar. Pentru 37% din pacienții evaluați de asistentul social au fost depuse cereri de ajutor social la serviciile de asistență socială. Dintre toate cererile depuse au fost soluționate cu aviz pozitiv și acordarea ajutorului cerut în 59% din cazuri;
- efectuarea vizitelor de monitorizare - 2848 vizite la asistența medicală primară pentru monitorizarea tratamentului DOT, 5525 vizite la pacienții cu risc de pierdere din supraveghere sau pentru evaluarea situației sociale. În cadrul vizitelor în teritorii echipele Centrelor au identificat 4639 persoane contacte cu pacienții cu TB și 85,9% dintre ele au fost consiliate pentru examinare;
- desfășurarea ședințelor pentru a îmbunătăți comunicarea, spori implicarea diverșilor actori din sectorul public în controlul TB din teritorii - 618 ședințe cu reprezentanții APL, 625 ședințe cu autoritățile de asistență socială, 810 cazuri de conlucrare cu alți actori (politie, serviciile de protecție a copilului, etc).

În cadrul acestei acitvități, în perioada de raportare, au fost organizate 5 cursuri de instruire pentru angajații Centrelor la care au participat 89 persoane.

Activitatea: Vizitele de monitorizare/supervizare a Centrelor

Activitatea Centrelor este monitorizată de echipa PNCT în cadrul programului de monitorizare și evaluare a instituțiilor implicate în controlul tuberculozei și de un consultant, din cadrul proiectului, care efectuează vizite lunare la fiecare Centru pentru a oferi asistență tehnică și a recomanda soluții de îmbunătățire a activității. Pentru optimizarea resurselor financiare limitate în cadrul grantului, în special pentru cheltuielile de transport în teren, s-a atribuit consultantului funcții legate de asigurarea acurateței datelor cantitative raportate de centrele de microscopie pentru gestionarea

cartușelor și datelor de testare prin Xpert. Astfel s-a reușit comasarea într-o vizită a două scopuri: monitorizarea activității Centrelor și aplicarea metodei Xpert.

Activitatea: Programul de granturi mici pentru ONG

Domeniul serviciilor oferite: populațiile cheie afectate

Fiind un grant de continuare a celui precedent, în Grantul pentru 2018-2020, a fost prevăzută implicarea societății civile pe trei direcții majore:

- abordări inovative centrate pe pacient;
- controlul tuberculozei, tuberculozei drog-rezistente și tuberculozei asociate cu HIV în grupurile cu risc sporit de îmbolnăvire;
- controlul tuberculozei, tuberculozei drog-rezistente și tuberculozei asociate cu HIV printre deținuți și foști deținuți.

În 2019, pornind de la sursele disponibile, au fost aprobate pentru finanțare în cadrul programului de granturi mici – 5 ONGuri pentru implementarea activităților de control al TB, pe cele 3 componente anunțate. Activitățile ONG-urilor sunt orientate spre acoperirea problemelor stringente ale programului de control al TB precum: menținerea în tratament a persoanelor bolnave de TB cu risc sporit de pierdere din supraveghere, persoanelor CDI, persoanelor fără adăpost, migranților și deținuților; asigurarea diagnosticării precoce a TB în rândul reprezentanților grupurilor vulnerabile de populație; sporirea rolului pacientului și comunității în controlul tuberculozei.

Direcția I: Abordări inovative centrate pe pacient

Pentru această activitate au fost aprobate granturi mici din partea a 5 ONG. Obiectivele stabilite au fost:

- contribuirea la creșterea aderenței la tratament prin abordarea centrată pe pacient, obținând o rată de succes de cel puțin 85% dintre beneficiarii proiectului în rândul cazurilor noi de tuberculoză pulmonară confirmate bacteriologic și nu mai mică de 75% dintre cazurile noi de MDR-TB.
- contribuirea la diagnosticarea precoce a tuturor formelor de tuberculoză, investigând până la sfârșitul anului 2019 cel puțin 70% dintre persoanele incluse în grupul de risc și grupul de vigilență sporită (inclusiv copii) din anumite localități.

Pentru atingerea primului obiectiv, ONG-urile au întreprins următoarele activități:

- educarea pacienților cu TB privind tratamentul TB, prevenirea și controlul infecțiilor, riscurile în cazul întreruperii tratamentului, importanța respectării tratamentului și finalizarea tratamentului, drepturile și obligațiile pacientului;
- consilierea pacienților cu TB care nu au fost aderenți la tratament mai mult de 5 zile și urmărirea reînținerii pacienților în tratament;
- asigurarea suportului DOT, la cererea reprezentantului sistemului medical, pentru pacienții care nu se pot deplasa sau au alte probleme/obstacole de a vizita zilnic Centrul de Sănătate /OMF pentru tratament;
- referirea pacienților cu TB la asistență socială, servicii parajuridice în cazul în care au nevoie de sprijin;
- furnizarea de informații privind prevenirea tuberculozei și controlul infecțiilor pentru persoanele în contact cu pacienții TB;

- referirea/însoțirea pacienților cu TB la asistența medicală primară pentru examinarea clinică și investigațiile ulterioare, în cazul în care nu au fost examinate anterior.

Pe parcursul anului 2019, numărul pacienților cu tuberculoză acoperiți cu servicii de către ONG-uri a fost de 249, din care 160 cu TB sensibilă și 89 de cazuri cu MDR-TB. Ca rezultat, 85% pacienți cu TB sensibilă și 75% cu MDR au continuat tratamentul fără întreruperi.

În cadrul obiectivului 2, ONGurile au realizat următoarele activități:

- Mobilizarea și determinarea asistenței medicale primare să actualizeze lista de persoane din grupul de risc și grupul cu vigilență sporită, prin organizarea unor serii de întâlniri cu actorii cheie locali la diferite niveluri.
- Screening-ul TB printre persoanele din grupul de vigilență sporită - populația defavorizată și greu accesibilă - care au fost incluse în listele actualizate.
- Referirea persoanelor care prezintă simptome, identificate în timpul screening-ului, către asistența medicală primară pentru examinare clinică și investigații ulterioare.
- Supravegherea contactilor cu persoanele nou depistate cu tuberculoză și referirea sau însoțirea la asistența medicală primară pentru examinarea clinică la TB.
- Mobilizarea APL și a altor părți cheie interesate în sprijinirea depistării timpurii a TB în rândul persoanelor din grupul de risc și al grupului cu vigilență sporită, prin suportul financiar/tehnic.

În ansamblu, în perioada de raportare, din totalul de 843 persoane supuse screening-ului pentru TB din grupul de vigilență sporită, 212 persoane au fost referite la consultație și examinare la medicina primară, 136 persoane au fost investigate la TB și 3 persoane au fost diagnosticate cu tuberculoză.

Activitățile de screening au vizat persoane din diverse grupuri, inclusiv: 255 persoane cu venituri mici, 241 fără reședință permanentă, 120 persoane cu consum abuziv de alcool, 92 emigranți, 37 șomeri, 17 consumatori de droguri și 81 din alte grupuri.

Lista ONG-urilor care au realizat proiecte în programul de granturi mici, bugetele realizate și obiectivele proiectelor sunt redată în anexă.

Direcția II: Controlul tuberculozei, tuberculozei drog-rezistente și tuberculozei asociate cu HIV în grupurile cu risc sporit de îmbolnăvire

În cadrul celei de a doua direcții a programului de granturi mici au fost acordate 4 granturi ONG-urilor pentru controlul TB, DR-TB și TB/HIV în grupurile cu risc și vigilență sporită.

Rezultatele activității sunt redată în tabele de mai jos:

Numărul persoanelor cu HIV și CDI examinate la TB

	Total
Persoane examinate/ screening la TB	4970
Persoane cu simptome referite pentru examinare clinică la serviciul de medicină primară	968
Persoane investigate la TB	801
Persoane diagnosticate cu TB	45

Numărul persoanelor cu TB din grupul persoanelor cu HIV și CDI susținute cu sesiuni de consiliere pentru aderența la tratamentul TB

	Total
TB	60
MDR-TB	110
Scheme individuale	0
Total	170

Un grant specific a fost oferit unui ONG cu scopul de a reduce mortalitatea și morbiditatea de TB printre persoanele fără loc de trai din municipiul Chișinău, prin implicarea comunitară și prin activități de control și prevenire HIV.

Acest grant a avut trei obiective:

1. *Realizarea screeningului simptomatic TB la 1500 persoane fără adăpost din municipiul Chișinău.*

În cadrul acestui obiectiv au fost acoperite cu screening pentru TB 1529 persoane fără adăpost, astfel indicatorul a fost realizat. Urmare a screeningului, 355 persoane au fost suspectate de TB și 353 (2 persoane au refuzat categoric) au fost însoțite pentru definitivarea diagnosticului: 92 persoane la investigația radiologică, 168 persoane la examinarea sputei prin microscopie și 266 la examinare prin GeneXpert. 42 persoane au fost diagnosticate cu TB și spitalizate.

2. *Consilierea și testarea voluntară la HIV/sifilis la 300 persoane fără adăpost utilizând teste rapide.*

Pe parcursul anului 2019, au fost investigate 300 persoane, astfel indicatorul a fost atins. Dintre persoanele investigate au fost depistate 3 persoane infectate cu HIV și 7 cu sifilis.

3. *Creșterea aderenței la tratamentul TB până la 80% printre persoanele fără adăpost cu TB care sunt în faza intensivă de tratament și/sau în faza de continuare prin informare și acompaniere*

Acest indicator a fost realizat în proporție de 88,6% pentru tratamentul în faza intensivă și 84,6% pentru faza de continuare.

În cadrul aceluiași grant, în perioada ianuarie-decembrie 2019, 67 pacienți au fost informați/educați (196 sesiuni de informare/educare). La fel, echipa ONGului a facilitat prima vizită la medicul de familie după finalizarea fazei intensive de tratament.

Lista ONG-urilor care au realizat proiecte în programul de granturi mici, bugetele realizate și obiectivele proiectelor sunt redate în anexă.

Direcția III: Controlul tuberculozei, tuberculozei drog-rezistente și tuberculozei asociate cu HIV printre deținuți și foști deținuți

În cadrul acestei direcții echipa ONGului care implementează grantul respectiv organizează întâlniri săptămânale cu echipa multidisciplinară creată la spitalul de la Pruncul unde sunt internați pacienții cu TB. Pe parcursul anului 2019, au fost organizate 48 întruniri cu participarea medicului curant, psihologului, personalul responsabil de regim și supraveghere și au fost discutate problemele legate de administrarea tratamentului TB, căile de soluționare.

În perioada de raportare a fost acordat suport psihosocial la 95 prizonieri (104 sesiuni de consiliere).

Pe parcursul anului 2019, au fost eliberați din detenție 28 prizonieri, din care 24 au fost acompaniați de ONG la serviciile medicale civile (2 nu au indicat corect adresa și nu au fost găsiți, 2 – eliberați direct din sala de judecată și la fel nu a putut fi stabilită reședința). 22 ex prizonieri au fost înrolați în tratament în sectorul civil, dintre care 4 au finalizat tratamentul, 16 continuă, 1 a abandonat, 1 a decedat.

La fel, au fost realizate 179 discuții la telefon cu medicii și cu rudele pentru a monitoriza tratamentul, 22 vizite la instituțiile medicale unde sunt supravegheați pacienții.

Lista ONG-urilor care au realizat proiecte în programul de granturi mici, bugetele realizate și obiectivele proiectelor sunt redată în anexă.

Activitatea: Participarea la evenimente internaționale a reprezentanților societății civile

Pe parcursul anului 2019, nu au parvenit solicitări de susținere financiară a reprezentanților societății civile pentru participarea la evenimente internaționale.

Activitatea: Consolidarea activităților de advocacy, comunicare și mobilizare socială/informare și educare în domeniul prevenirii MDR TB

Domeniul de servicii oferite: Advocacy, comunicare și mobilizare socială

Această componentă este implementată în mare parte nemijlocit de către Centrul PAS și pentru o serie de activități sunt implicate diverse organizații non-guvernamentale.

Activitatea: Suportul rețelelor de educatori de la egal la egal

În anul 2019, 60 educatori "de la egal la egal" au fost instruiți în cadrul a 3 cursuri de instruire. Educatorii sunt voluntari din diferite organizații non-guvernamentale, care lucrează cu grupurile de persoane vulnerabile, populația generală, precum și studenți și rezidenți de la Universitatea de Stat de Medicină și Farmacie „N. Testemițanu” și Colegiul Național de Medicină și Farmacie „Raisa Pacalo” prin Asociația studenților și rezidenților în Medicină din Republica Moldova.

După instruire, educatorii au organizat 240 de sesiuni de informare a diferitor grupuri-țintă (inclusiv reprezentanți din grupuri vulnerabile așa ca: deținuți, PTH, CDI) în diferite localități din Moldova, inclusiv regiunea din stânga Nistrului, cu distribuirea materialelor informaționale.

Activitatea: Elaborarea, publicarea și distribuirea materialelor informative cu privire la TB în rândul populației generale

În cadrul acestei activități au fost printate materiale cu 25 titluri în 51 mii de copii precum: broșuri, prospecte, postere, calendare, note informaționale pentru publicul general. Materialele au fost editate în limbile română și rusă. Au fost editate 5 titluri în

număr de 11 mii în limba rusă pentru distribuire în raioanele de pe malul stâng al râului Nistru. Materialele au fost distribuite prin diferiți actori ca: centre de suport al pacienților cu TB în tratament în condiții de ambulator, ONG, educatori „de la egal la egal,, prin sesiuni informative a populației generale și grupurilor social vulnerabile. Volumul printat a fost calculat în funcție de bugetul programat, planul de lucru și prețurile oferite în cadrul tenderelor organizate.

Activitatea: Prezentarea materialelor video și audio despre TB pentru populație

Pe parcursul anului 2019, în Republica Moldova au fost organizate 2 campanii de informare - în perioada lunilor martie și noiembrie. Au fost difuzate 5 spoturi video și 4 spoturi audio despre prevenirea TB la 4 canale de televiziune și 5 posturi de radio cu acoperire națională. Informația difuzată a fost în limbile română și rusă. Volumul total a timpului de difuzare în luna martie a fost de aproape 205 minute și în luna noiembrie 308 minute la TV și 420 minute la radio. Volumul difuzărilor la TV și radio a fost determinat de bugetul disponibil și costurile pentru serviciile oferite de agențiile implicate.

OBIECTIVUL 4. Îmbunătățirea managementului TB asociate cu infecția HIV

Activitatea: Consolidarea capacităților naționale în realizarea unui control eficient al co-infecției TB/HIV

Domeniul de servicii oferite: co-infecția TB/HIV

În cadrul acestei activități, în perioada 16, 17 și 23 octombrie 2019 au avut loc trei cursuri de instruire de o zi cu tematica "Managementul co-infecției TB/HIV". Scopul cursului fiind consolidarea capacităților medicilor ftizio pneumologi și medicilor infecționiști în managementul cazurilor de tuberculoză printre persoanele care trăiesc cu HIV. În total, au fost instruiți 33 de specialiști de la nivel central și raional de pe ambele maluri ale râului Nistrului, din domeniile TB și HIV.

Activitatea: Asistență tehnică în fortificarea cadrului regulatoriu și/sau procedural pentru îmbunătățirea depistării precoce și tratamentului HIV și TB, și elaborarea instrumentelor de instituționalizare al auditului ordinar în managementul co-infecției TB/HIV.

Această activitate a fost transferată pentru anul 2020, în conformitate cu prioritățile PNCT în 2019.

INDICATORII DE PERFORMANȚĂ AI PROGRAMULUI

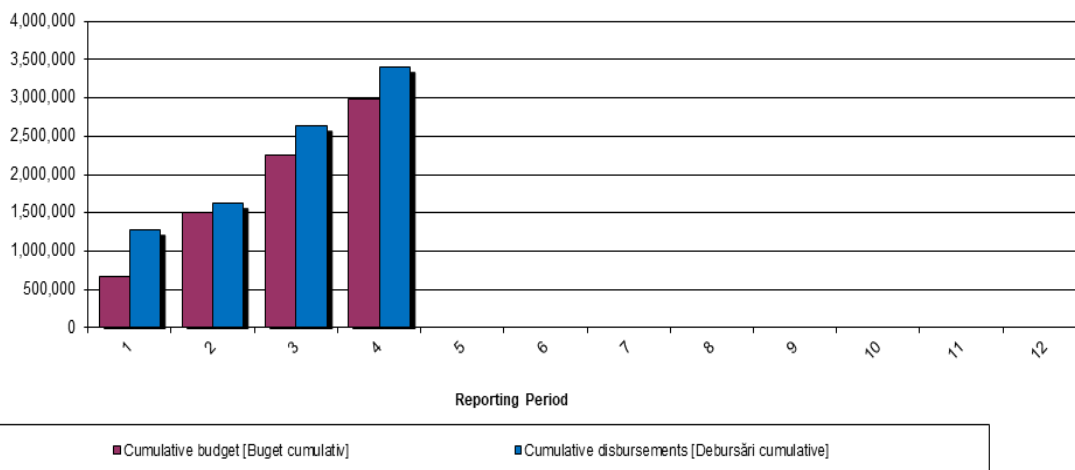
Performanța programului pentru anul 2019, în baza celor 3 indicatori de bază raportați în această perioadă este – 83%. Dintre cei 3 indicatori, pentru raportare către Fondul Global, în perioada indicată au fost atinși: în interval de 90-100% - un indicator și în interval de 60-89% - 2 indicatori.

Indicatori	Țintă	Rezultat	0 - 59 %	60 - 89 %	> 90 %	Comentarii
Numărul de cazuri de TB (RR-TB și/sau MDR-TB), notificate	1023	631		62%		Descreșterea numărului de cazuri TB notificate este în corelare directă cu descreșterea incidenței TB. Datele sunt preliminare, deoarece nu toate datele s-a reușit să fie introduse în SIME TB. Trebuie de menționat că o problemă poate fi supraestimarea populației, dar nu există o metodă acceptată care să determine cât de mult contribuie supraestimarea populației (2.76 mln prezente la momentul față de populația calculată – 4.0 mln) la supraestimarea numărului de cazuri TB scontat pentru depistare. Ținând cont de strategiile de depistare active realizate și acoperirea universală cu metode rapide de diagnostic Xpert, considerăm totuși că supraestimarea populației joacă un rol important.
Procentul cazurilor cu RR-TB și/sau MDR-TB care au întrerupt tratamentul DOTS-Plus către luna a 6 de la demararea acestuia	7.6%	8.79%		86%		Analiza cazurilor înrolate în tratament, care au întrerupt tratamentul către luna a 6 de la demararea acestuia, indică diferențe regionale între malul drept – 8.14 % și 10.24 pe malul stîng. Cauza de bază a abandonării tratamentului, conform explicațiilor PNCT este migrarea pacienților în afara țării.
Procentul pacienților cu TB, cazuri noi și recidive, care au fost testați folosind teste rapide recomandate de OMS în momentul diagnosticării	94%	95%			101%	Indicatorul arată că țara a atins utilizarea universală a Xpert ca metodă de investigație, datorită acceptării acestei metode rapide de investigare, a cunoștințelor și a capacității îmbunătățite a personalului medical în abordarea și implementarea metodei, precum și a monitorizării minuțioase a implementării.

UTILIZAREA FONDURILOR

Pentru anul 2019, FG a debursat 767,846.00 EUR. Bugetul pentru această perioadă a fost de 736,304 EUR și sumele cheltuite sunt de 599,003 EUR, având o absorbție de 81,4%. Bugetul a fost utilizat conform planului.

F1: Bugetul și debursările de către Fondul Global

ANEXĂ: LISTA ONG-URILOR CARE AU IMPLEMENTAT PROIECTE ÎN DOMENIUL TB ÎN CADRUL PROGRAMULUI DE GRANTURI MICI ÎN 2019

#	Denumirea ONG-ului	Denumirea proiectului	Buget, MDL	Obiectivul proiectului	Perioada de implementare a proiectului	Localitățile acoperite cu servicii în cadrul proiectelor
1	"Programe Medico-Sociale"	"Suport în detectarea și tratamentul TB printre persoanele fără adăpost din Bender și Tiraspol"	191,791.00	Reducerea mortalității cauzate de tuberculoză printre persoanele fără adăpost din Bender și Tiraspol	01.01.2019-31.12.2019	or. Bender, or. Tiraspol
2	"Programe Medico-Sociale"	"Suport în controlul TB control printre CDI, PTHIV din regiunea Transnistria"	248,586.00	Reducerea mortalității și morbidității de TB printre persoanele din grupurile cu risc.	01.01.2019-31.12.2019	r. Slobozia, or. Tiraspol, or. Bender
3	"AFI Anenii Noi"	"Comunitatea Anenii Noi împotriva Tuberculozei"	196,642.00	Reducerea poverii Tuberculozei în Anenii Noi (inclusiv formelor rezistente de TB, prin asigurarea accesului calitativ la servicii de prevenire, diagnosticare și tratament, orientate spre necesitățile pacientului.	01.01.2019-31.12.2019	r. Anenii Noi
4	"Act for Involvement"	"Suport în accesarea serviciilor de diagnosticare TB și tratament pentru persoanele fără loc de trai din municipiul Chișinău."	733,052.00	Scopul este de a reduce mortalitatea și morbiditatea de TB și HIV printre persoanele fără loc de trai din Chișinău, prin implicarea comunității în activități de prevenire și control a TB și HIV.	01.01.2019-31.12.2019	Mun. Chișinău
5	"Speranța Terrei" Bălți	"Împreună în controlul tuberculozei"	178,658.00	Reducerea poverii TB în municipiul Bălți, inclusiv pentru cazurile de tuberculoză rezistentă, prin asigurarea accesului calitativ la servicii de prevenire, diagnosticare și tratament, orientate spre necesitățile pacientului.	01.01.2019-31.12.2019	Mun. Bălți

6	„Asociația Psihologilor Tighina”	”Suportul centrat pe pacient și detectarea activă a TB”	202,275.00	Reducerea poverii TB în raionul Căușeni, inclusiv pentru cazurile de tuberculoză rezistentă, prin asigurarea accesului calitativ la servicii de preverere, diagnosticare și tratament, orientate spre necesitățile pacientului.	01.01.2019-31.12.2019	r. Căușeni.
7	Centrul de Asistență Socială ”Casa Speranțelor”	”Fortificarea eforturilor comunității în controlul TB ”	210,228.00	Reducerea poverii TB în raionul Soroca, inclusiv MDRTB, prin asigurarea accesului calitativ la servicii de preverere, diagnosticare și tratament, orientate spre necesitățile pacientului.	01.01.2019-31.12.2019	r. Soroca
9	”Pas cu Pas”	”Implicarea comunității în controlul TB ”	246,360.00	Reducerea poverii tuberculozei în raionul Cahul, inclusiv a MDRTB, prin asigurarea accesului calitativ la servicii de prevenire, diagnosticare și tratament, orientate spre necesitățile pacientului.	01.01.2019-31.12.2019	r. Cahul
11	”Pentru Prezent și Viitor”	”Prevenirea TB printre grupurile cu risc din mun Chișinău”	248,614.00	Scopul este informarea și educarea CDI despre depistarea precoce a TB.	01.03.2019-31.12.2019	Mun. Chișinău
12	”Act for Involvement”	„ Asigurarea aderenței la tratamentul TB pentru pacienții în tratament în sistemul penitenciar și după eliberare,,	349,822.00	Reducere mortalității și morbidității de TB printre persoanele din sistemul penitenciar din Moldova, prin sporirea aderenței la tratament.	01.01.2019– 31.12.2019	Sistemul penitenciar din Republica Moldova
13	”Tinerii pentru dreptul la viață”	”Activități de prevenire, depistare precoce și referire la tratamentul anti TB pentru grupurile de risc din Bălți”	248,643.00	Creșterea detectării precoce a cazurilor de TB, referirea la diagnostic și tratament, sporirea aderenței la tratament la persoanele care utilizează droguri și lucrătorii sexuali din Bălți.	01.01.2019– 31.12.2019.	Mun. Bălți